

Voorstel demissionair minister (CDA): veel interim werk niet meer voor zzp'ers!

In de documenten van de internetconsultatie Wet verduidelijking beoordeling arbeidsrelaties en rechtsvermoeden wordt geschetst dat het probleem schijnzelfstandigheid en onduidelijkheid voor zelfstandigen en werkgevers is.

Schijnzelfstandigheid is volgens de wetgever niet goed vanwege: 1) de vermeende kwetsbaarheid van werkenden, 2) de solidariteit binnen het sociale stelsel, 3) een vermeende oneerlijke vorm van concurrentie tussen werkende onderling en werkgevers onderling en 4) de werkdruk van werknemers.

Voor wie is dat eigenlijk een probleem?

1. De vermeende kwetsbaarheid van werkenden is uit te schakelen

Het verschijnsel ongewenste schijnzelfstandigheid is te elimineren door een werkende en werkgevende, bij aanvang van de werkrelatie, te laten kiezen voor *of* een arbeidsovereenkomst *of* de overeenkomst van opdracht. Door de overstap van arbeidsovereenkomst naar overeenkomst van opdracht per werkrelatie (dus inclusief aan de werkgever gelieerde ondernemingen) te verbieden, wordt uitgesloten dat een werkgever werknemers dwingt tot onrendabel ondernemerschap.

Dus geen kwetsbaarheid van werkenden, een ieder weet *vooraf* wat de spelregels zijn. Dit geeft de gewenste duidelijkheid voor zelfstandigen en werkgevers, het is duidelijker dan het voorstel van de wetgever waarin zelfstandigen *tijdens de opdracht* een dienstverband kunnen claimen.

2. Er is solidariteit binnen het sociale stelsel

Door (schijn)zelfstandigheid staan werknemersregelingen onder druk. Waarom? De zelfstandige betaalt geen werknemerspremie maar kan ook geen gebruik maken van sociale verzekeringen en alle andere royale werknemersvoorzieningen zoals bijvoorbeeld op het gebied van verlof. Dit is een keuze, geen probleem. Een 12% zzp omvang bedreigt geenszins een robuust sociaal stelsel.

3. Veel kosten en weinig fiscale voordelen voor de zelfstandige

Terwijl de werkgever flink meebetaalt aan premies voor de werknemer, betaalt de zelfstandige alles volledig zelf. Bijvoorbeeld het werkgeversdeel van de zorgverzekeringswet, de inkomensafhankelijke bijdrage Zorgverzekeringswet. Dit is een belasting die voor de zelfstandige tot een hoge kostenpost leidt zonder directe tegenprestatie. Als de zelfstandige verzekeraar is, kunnen er kosten zijn voor premie voor de arbeidsongeschiktheid. Anders zijn er reserveringen voor perioden van arbeidsongeschiktheid, verlof en pensioen. Vergeten wordt vaak dat een zelfstandige niet 100% van de beschikbare tijd direct productief en dus declarabel is maar dat acquisitie ook tijd kost en dat er perioden zijn waarin er minder vraag is naar zelfstandigen (vaak als gevolg van overheidsbeleid).

De kosten voor de zelfstandigen zijn dus enorm en zouden eigenlijk een hogere vrijstelling in box drie rechtvaardigen. In plaats daarvan worden fiscale faciliteiten zoals zelfstandigenaftrek en de fiscale oudedagsreserve uitgefaseerd. Dat is inderdaad oneerlijke concurrentie, niet voor de werknemer maar voor de zelfstandige!

4. Werkdruk

De wetgever beweert dat de aanwezigheid van (schijn)zelfstandigen de werkdruk verhoogt. Zonder inzet van een flexibele schil zal er echter nog veel meer werkdruk worden ervaren. Er wordt immers niet voor niets ingehuurd. Natuurlijk kunnen er, als gevolg van de verhouding tussen werknemers en zelfstandigen, spanningen ontstaan op de werkvloer. Het is echter aan betrokkenen om daar iets aan te doen en niet aan de wetgever.

De verhouding werknemers / zelfstandigen

Het verkleinen van verschillen tussen werknemers en zelfstandigen is niet zinvol. Aan beiden constructies zitten op micro- en macroniveau voor- en nadelen en het is juist de kunst om deze complementair te krijgen zodat de markt voor arbeid optimaal functioneert.

Volgens het beleidskompasformulier waarschuwt de OESO dat flexibilisering van arbeidsrelaties het Nederlandse verdienvermogen kan ondermijnen. De OESO waarschuwt ook dat Nederland steevast bovenaan prijkt als het land met het strengste ontslagregime (Het Financieel Dagblad, 4 november 2023). Juist omdat de arbeidsovereenkomst in beton is gegoten en deze markt voor zowel aanbieders als vragers van arbeid moeilijk toegankelijk kan zijn, bestaat er een flexibele schil die de laatste jaren in omvang toeneemt (in vergelijking met EU landen).

De doodsteek voor zzp'ers is het opnemen van een definitie van arbeid in artikel 610 boek 7 van het burgerlijk wetboek. In het bijzonder kan men met het begrip 'inbedding van het werk in de organisatie' alle kanten op. Vanuit een centrale planeconomie gedachte kan al het mogelijke werk immers worden ingebed in een organisatie. Afhankelijk van de manier waarop dit begrip wordt uitgewerkt in een AMvB (dus nu nog geen duidelijkheid) is het verschijnsel zelfstandige, in theorie, uit te bannen. Een groep van de huidige zelfstandigen zal in loondienst proberen te komen of via bureaus -tegen een voor de werkende lagere, maar voor de werkgevende hogere vergoeding- gaan werken. Maar een groep zal ook volledig buiten de boot vallen omdat zij vanwege leeftijd, ziekte, aandoeningen of autonomie niet interessant zijn voor werkgevers, maar wel voor opdrachtgevers. De meeste zelfstandigen zijn geen gedwongen onrendabele ondernemers maar zeker ook geen graaiende grootverdieners. Vaak gaat het om mensen die ondanks bovengenoemde belemmeringen met hun kennis of vaardigheden van nut willen zijn in de maatschappij. Wat win je daarmee als Nederlandse staat om deze groep uit te schakelen? De inkomsten die deze groep genereert, vloeien immers gedeeltelijk -via belastingen- weer terug de schatkist in. De overheid schiet financieel gezien in eigen voet.

Tenslotte is het op zijn minst opmerkelijk te noemen dat Nederlandse wetsvoorstellen getoetst worden aan de 'sustainable development goals' van de Verenigde Naties. De redenering dat het wetsvoorstel bijdraagt aan brede welvaartsuitkomsten om het welzijn van mensen te verbeteren wordt genoemd maar wordt niet onderbouwd. Doelbewust wordt een groep die buiten de boot gaat vallen gecreëerd. Is dat welzijnsverbetering? Het wegnemen van de flexibele schil zonder de arbeidsmarkt te flexibiliseren zal schade berokkenen aan de Nederlandse economie. Niet alleen wat betreft internationale concurrentiepositie maar juist op de eigen interne markt voor zowel private als publieke voorzieningen. Inhuur is een kritische succes factor in de continuïteit van de levering van diensten en producten uit vele sectoren. Is het vastlopen daarvan ook een vermeende welzijnsverbetering uit de doelen van de VN?

Resumerend: Het verschijnsel ongewenste schijnzelfstandigheid is te elimineren door een werkende en werkgevende, *bij aanvang van de werkrelatie*, te laten kiezen voor *of* een arbeidsovereenkomst *of* de overeenkomst van opdracht. Er is dus geen enkele legitieme reden om deze wet in te voeren.